

Asia: VN/10618/2024

Lausuntopyyntö: Kuluttajansuojalain uudistaminen vihreän siirtymän edistämiseksi – Työryhmän mietintö

1. Yleiset huomionne

Oikeusministeriö on pyytänyt Suomen Yrittäjien lausuntoa työryhmän mietinnöstä, joka koskee vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin ja tavaroiden korjaamisdirektiivin täytäntöön panemiseksi laadittua ehdotusta.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kuluttajansuojalakia, jätelakia ja kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annettua lakia.

Vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin täytäntöön panemiseksi ehdotetaan muutoksia, jotka koskevat markkinointia sekä elinkeinonharjoittajan tiedonantovelvollisuutta ennen sopimuksen tekemistä. Direktiivin täytäntöönpano edellyttää muutoksia myös kuluttajien kannalta sopimattomasta menettelystä markkinoinnissa ja asiakassuhteissa annettuun valtioneuvoston asetukseen.

Tavaroiden korjaamisdirektiivin täytäntöön panemiseksi ehdotetaan muun muassa, että määrättyjen tavaroiden valmistajille asetettaisiin velvollisuus tarjota kuluttajille korjauspalveluita tietyssä laajuudessa. Laissa säädettäisiin myös vapaaehtoisesta eurooppalaisesta korjaustietolomakkeesta. Jätelakiin lisättäisiin varaosien ja työkalujen tarjoamiseen liittyviä säännöksiä sekä säännöksiä tavaroiden korjaamisen estävistä kielletyistä sopimusehdoista ja käytännöistä. Näitä säännöksiä sovellettaisiin myös elinkeinonharjoittajien välisessä suhteessa.

Vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiiviin perustuvien säännösten ehdotetaan tulevan voimaan 27.9.2026, ja tavaroiden korjaamisdirektiiviin perustuvien säännösten ehdotetaan tulevan voimaan 31.7.2026.

Suomen Yrittäjät on ollut jäsenenä oikeusministeriön työryhmässä ja siten mukana valmistelemassa mietintöä. Kiitämme oikeusministeriötä sekä työryhmän jäseniä hyvästä yhteistyöstä. Kiitämme myös mahdollisuudesta lausua tässä asiassa ja lausumme mietinnöstä tarpeelliseksi katsomiltamme osin.

Vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin tavoitteena on ehkäistä viherpesua, vahvistaa kuluttajien mahdollisuuksia tehdä tietoon perustuvia ostopäätöksiä sekä edistää näin kestävämpää kulutusta. Direktiivin tarkoituksena on myös puuttua harhaanjohtaviin ympäristöväättämiin ja kestävyysmerkintöihin. Tavaroiden korjaamista koskevan direktiivin tavoitteena on puolestaan parantaa sisämarkkinoiden toimivuutta sekä vahvistaa kuluttajansuojaa ja kiertotaloutta.

Suomen Yrittäjät pitää molempien direktiivien tavoitteita vihreän siirtymän edistämiseksi lähtökohtaisesti kannatettavina. Direktiivit sisältävät kuitenkin useita tulkinnanvaraisia määritelmiä ja velvoitteita, jotka ovat elinkeinonharjoittajan näkökulmasta epäselviä. Eurooppalaiset kuluttajat nauttivat jo nyt maailman korkeimmasta kuluttajansuojan tasosta, mutta sääntelyä ollaan edelleen laajentamassa tavalla, joka lisää elinkeinonharjoittajien tiedonantovelvoitteita ja hallinnollista taakkaa. Tämä heikentää erityisesti pk-yritysten toimintamahdollisuuksia ja kaventaa kilpailua markkinoilla.

Lisääntyvät velvoitteet voivat myös aiheuttaa kuluttajille informaatiokuormitusta, jolloin kuluttajat helposti sivuuttavat heille annetut tiedot. Samalla yritysten markkinointivapaus ja kuluttajien tosiasiallinen tiedonsaanti uhkaavat kaventua, kun yleisesti käytettyjä luontoa, luonnollisuutta tai vastuullisuutta kuvaavia termejä voidaan käyttää vain kalliiden sertifiointien kautta. Tämä ei paranna kuluttajien ymmärrystä, vaan vaikeuttaa tuotteiden erottumista ja niiden ominaisuuksien luotettavaa kuvaamista.

Sääntelyn tulisi ensisijaisesti kannustaa totuudenmukaiseen, täsmälliseen ja selkeään viestintään, ei rajoittaa sitä liiallisilla muodollisilla vaatimuksilla. Uudistuksen täytäntöönpanon tulee siksi tapahtua tavalla, joka ei kohtuuttomasti vaikeuta pk-yritysten toimintaa eikä estä esimerkiksi luonnollisuutta tai luontoperäisyyttä koskevaa asiallista ja todennettavaa viestintää.

2. Vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin täytäntöönpano

-

2.1 Muutokset kuluttajansuojalakiin

Kuluttajansuojalain 2 luvun 6 §:n 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 a kohta, jossa kiellettäisiin totuudenvastaisten ja harhaanjohtavien tietojen esittäminen tavarán kestävydestä, korjattavuudesta ja kierrätettävyydestä sekä muista kulutushyödykkeen ympäristöön, yhteiskuntaan tai kiertotalouteen liittyvistä ominaisuuksista. Kuten perusteluissakin todetaan, tällainen menettely on jo nykyisin useissa tilanteissa katsottavissa kuluttajansuojalain tarkoittamaksi sopimattomaksi menettelyksi. Ehdotettu sääntely voi kuitenkin selkeyttää oikeustilaa. Suomen Yrittäjät katsoo, että säännöksen käytännön soveltaminen edellyttää erityisesti pienet toimijat huomioon ottavia, selkeitä tulkintaohjeita. Tuotteen ympäristö- ja yhteiskuntavaikutuksia koskeva määritelmä on erittäin laaja, mikä aiheuttaa oikeudellista epävarmuutta yrityksissä.

Uusi 6 b § kieltäisi esittämästä väitteitä tulevasta ympäristönsuojelullisesta tasosta ilman selkeitä, puolueettomia ja julkisesti saatavilla olevia sitoumuksia, edellyttäen että väite on omiaan vaikuttamaan kuluttajan ostopäätökseen tai muuhun hyödykettä koskevaan ratkaisuun. Sitoumusten tulisi perustua yksityiskohtaiseen ja toteuttamiskelpoiseen toimintasuunnitelmaan, jonka etenemisen riippumaton ulkopuolinen asiantuntija säännöllisesti todentaa. Asiantuntijan arviot olisi asetettava kuluttajien saataville. Suomen Yrittäjät katsoo, että tällainen sääntely merkittävästi kasvattaa elinkeinonharjoittajille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa, vaikka komissio on samanaikaisesti sitoutunut sen keventämiseen. Pk-yrityksillä on rajalliset mahdollisuudet hyödyntää ulkopuolisia asiantuntijapalveluja, mikä todennäköisesti johtaa siihen, että pienimmät toimijat pidättäytyvät ympäristösuunnitelmien viestimisestä ja pahimmillaan myös niiden kehittämisestä.

Ehdotetun 6 b §:n 3 momentissa säädettäisiin ympäristöväittämän määritelmästä. Määritelmä on hyvin laaja, ja väittämä voidaan esittää missä tahansa muodossa, kuten tekstinä, kuvana, grafiikkana tai symbolina. Väittämä voi esiintyä myös merkintänä, markkinointinimenä, yrityksen nimenä tai tuotenimenä. Myös kestävyysmerkintä voi olla ympäristöväittämä. Suomen Yrittäjät pitää ongelmallisena, että määritelmä on direktiivissä jätetty avoimeksi ja tulkinnanvaraiseksi. Erityisen haastavaa on, että väittämä voi olla esitettynä moninaisissa muodoissa. Näistä syistä määritelmää tulisi kansallisessa jatkovalmistelussa tarkentaa. On tärkeää erottaa toisistaan väitteet ympäristövaikutuksista (esim. ”ympäristöystävällinen”) ja väitteet tuotteen alkuperästä tai koostumuksesta (esim. ”luonnonmukainen”, ”kasvipohjainen”, ”luontoperäinen”). Suomen Yrittäjien näkemyksen mukaan ”luonnonmukainen” ei ole yleinen ympäristöväittämä, sillä se kuvaa tuotteen alkuperää tai koostumusta eikä sen vaikutuksia ympäristöön. Säännösten ei tule estää luonnonmukaisuutta tai raaka-aineiden luontoperäisyyttä koskevan todennettavan tiedon antamista.

Suomen Yrittäjät näkee riskin siinä, että ympäristöväittämien lopulliset rajaukset jäävät kansallisten valvontaviranomaisten tulkittaviksi. Tämä voi johtaa siihen, että EU:n sisämarkkinoille muodostuu 27 erilaista tulkintalinjaa, mikä vaarantaa yritysten yhdenvertaisen kohtelun ja direktiivin tavoitteen kuluttajansuojan yhdenmukaisesta tasosta unionissa.

Epäselvää on myös, miten sääntely vaikuttaa immateriaalioikeuksiin, kuten rekisteröityihin tavaramerkkeihin ja yritysnimiin, joiden katsottaisiin sisältävän kielletyn ympäristö- tai kestävyysväittämän. Omaisuudensuojan näkökulmasta on ongelmallista, jos jo vakiintuneesti käytössä olevan tuotemerkin tai nimen käyttö estyy. Tulkinnan ei tule muodostua liian laajaksi, ja tätä on täsmennettävä jatkovalmistelussa.

Ehdotukset kuluttajansuojalain 2 luvun 8 a ja 8 f §:n muuttamiseksi lisäisivät edelleen elinkeinonharjoittajien tiedonantovelvoitteita ja hallinnollista taakkaa, vaikka komissio on ilmoittanut pyrkivänsä sen vähentämiseen. Suomen Yrittäjät pitää tätä kehitystä erittäin valitettavana, kuten olemme yleisissä huomioissa todenneet.

Pidämme ongelmallisena 8 a §:ssä ehdotettua velvollisuutta antaa kuluttajalle ennakkotietona Euroopan komission täytäntöönpanoasetuksessa tarkoitettu yhdenmukaistettu ilmoitus tavaroita koskevasta lakisääteisestä virhevastuusta. Koska virhevastuun kesto ei ole unionissa harmonisoitu ja Suomen kansallinen sääntely poikkeaa EU:n tasosta, on todennäköistä, että ilmoitus sekoittaa kuluttajia. Suomen Yrittäjät katsoo tärkeäksi, että Suomessa siirrytään virhevastuuaikaa koskevaan sääntelyyn, joka on yhdenmukainen EU-sääntelyn kanssa.

2.2 Valtioneuvoston asetuksen uudistaminen ja perustelumuistio

Valtioneuvoston asetuksessa kuluttajien kannalta sopimattomasta menettelystä markkinoinnissa ja asiakassuhteissa säädetään menettelyistä, joita pidetään kaikissa tilanteissa harhaanjohtavina tai aggressiivisina ja siten kuluttajansuojalain 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettulla tavalla sopimattomina (ns. Musta lista).

Suomen Yrittäjät pitää lähtökohtaisesti ongelmallisena, että näin laajakantoista ja elinkeinonharjoittajiin merkittävästi vaikuttavaa sääntelyä, jonka mukaiset menettelyt ovat aina kiellettyjä ilman tapauskohtaista harkintaa ja joka sisältää keskeisiä määritelmiä, siirretään lakia alemmanasteiseen asetukseen. Pitäisimme tarkoituksenmukaisempana, että sääntely nostettaisiin lain tasolle. Pidämme kuitenkin perusteltuna, että asetusta uudistetaan kokonaisuutena, koska muutostarpeet ovat laajoja. Kiitämme oikeusministeriötä siitä, että työryhmä sai poikkeuksellisesti tehtäväkseen valmistella myös asetuksen perustelumuistion, joka on liitetty mietintöön.

Asetuksen 1 § sisältäisi kestävyysmerkintää, sertifiointia, ympäristöväittämiä ja tunnustettua erinomaista ympäristönsuojelullista tasoa koskevat määritelmät. Nämä määritelmät ovat hyvin laajoja ja monilta osin epäselviä ja tulkinnanvaraisia. Suomen Yrittäjät kiittää työryhmää siitä, että se pyrki rajaamaan kansallisesti mitkä merkinnät eivät kuulu kestävyysmerkinnän määritelmään. Siitä huolimatta on todennäköistä, että lopulliset rajaukset jäävät kansallisten valvontaviranomaisten tulkittaviksi. Tämä voi johtaa siihen, että unionin sisämarkkinoilla syntyy 27 erilaista tulkintaa määritelmien sisällöstä, mikä vaarantaa yritysten yhdenvertaisen kohtelun sekä direktiivin tavoitteen yhtenäisestä kuluttajansuojan tasosta. Komission tulisikin antaa mahdollisimman pian tarkentavaa ohjeistusta määritelmien tulkinnasta.

Asetuksen 2 §:ssä säädettäisiin menettelyistä, joita olisi aina pidettävä kuluttajansuojalain 2 luvun 3 §:n mukaisesti sopimattomina ja 2 luvun 6 ja 7 §:n mukaisesti harhaanjohtavina. Kiellettyä olisi muun muassa sellaisen kestävyysmerkinnän esittäminen, joka ei perustu sertifiointijärjestelmään tai jota viranomainen ei ole vahvistanut (kohta 4). Kiellettyä olisi myös yleisen ympäristöväittämien esittäminen ilman, että elinkeinonharjoittaja pystyy osoittamaan väitteen kannalta merkityksellistä, tunnustettua erinomaista ympäristönsuojelullista tasoa (kohta 29). Lisäksi kiellettyä olisi väittää, että kulutushyödykkeellä on neutraali, vähäisempi tai myönteinen vaikutus ympäristöön, mikäli väite perustuu pelkästään kasvihuonekaasupäästöjen kompensointiin (kohta 31).

Suomen Yrittäjät korostaa, että vastuu väittämien esittämisestä pakkauksissa ja tuotetiedoissa tulee kohdistaa niiden laatijaan eli ensisijaisesti valmistajiin ja maahantuojaan, ei jälleenmyyjiin. Kaupat

myyvät laajasti eri valmistajien tuotteita, eikä ole kohtuullista, että yksittäinen vähittäismyyjä vastaisi valmistajan tai maahantuojan tekemistä väittämistä. Jatkovalmistelussa lakiin tulisi sisällyttää selkeä periaate siitä, että ensisijainen vastuu väitteiden paikkansapitävyydestä kuuluu väitteen esittäjälle, ei jälleenmyyjälle.

2.3 Valvonta ja seuraamukset

Suomen Yrittäjät pitää tärkeänä, että yritysten yhdenvertaisen kohtelun ja unionin sisämarkkinoiden toimivuuden varmistamiseksi komissio antaa viipymättä selventävää ohjeistusta direktiivin säännösten tulkinnasta. On myös keskeistä, että jäsenvaltioiden valvontaviranomaiset koordinoivat toimintaansa ja soveltavat direktiiviä yhdenmukaisesti, erityisesti yleisiä ympäristö- ja kestävyysväittämiä koskevissa tulkintakysymyksissä.

Katsomme edelleen, että vastuu väittämien esittämisestä tulee kohdistaa ensisijaisesti tuotteiden valmistajiin ja maahantuojiin, ei jälleenmyyjiin. Kaupat myyvät laajasti eri valmistajien tuotteita, minkä vuoksi on kohtuutonta, että yksittäinen vähittäismyyjä joutuisi vastaamaan valmistajan tai maahantuojan tekemistä väittämistä. Lakiin tulisi jatkovalmistelussa sisällyttää selkeä periaate siitä, että ensisijainen vastuu väitteiden paikkansapitävyydestä kuuluu väitteen esittäjälle.

Korostamme lisäksi, että valvontaviranomaisten tulee ensisijaisesti toimia neuvovalla ja ohjaavalla otteella valvontatehtävissään.

2.4 Vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivi on pantava täytäntöön viimeistään 27.3.2026, ja sen nojalla annettuja säännöksiä on alettava soveltaa 27.9.2026. Direktiivissä ei ole huomioitu sitä, että elinkeinonharjoittajien varastoissa voi olla sääntelyn soveltamisen alkaessa vielä tuotteita, joiden merkinnät eivät vastaa kaikilta osin ympäristöväittämiä ja kestävyysmerkintöjä koskevia uusia vaatimuksia. Pahimmillaan tuotteet, jotka on pakattu tai merkitty vanhojen käytäntöjen mukaan, voisi olla tarpeen hävittää. (Ks. tarkemmin työryhmän mietinnön s. 61–62).

Mietinnössä todetun mukaisesti Suomi pyrkii edelleen löytämään ratkaisua tähän direktiivin tavoitteiden vastaiseen kielteiseen ympäristövaikutukseen sekä yrityksille aiheutuvaan liiketaloudelliseen tappioon ja hallinnolliseen taakkaan neuvottelemalla asiasta Euroopan komission kanssa.

Jatkovalmistelussa arvioidaan, miten mietinnössä esiin nostettu ongelma olisi ratkaistavissa. Lausunnonantajia pyydetään ottamaan kantaa siihen, mitä vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin artikloja siirtymäratkaisun tulisi koskea ja miten mahdollinen siirtymä tulisi toteuttaa.

Lausuntopyynnössä todetun mukaisesti vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivi on pantava täytäntöön viimeistään 27.3.2026, ja sen nojalla annettuja säännöksiä on alettava soveltaa 27.9.2026. Direktiivissä ei kuitenkaan ole huomioitu sitä, että elinkeinonharjoittajien varastoissa voi tuotteiden erilaisista varastokierroista johtuen olla soveltamisajankohdan lähestyessä edelleen tuotteita, joiden pakkaukset ja merkinnät eivät kaikilta osin vastaa uusia ympäristöväittämiä ja kestävyysmerkintöjä koskevia vaatimuksia. Pahimmassa tapauksessa vanhojen käytäntöjen

mukaisesti pakatut tai merkityt tuotteet jouduttaisiin hävittämään, mikä olisi täysin vastoin vihreän siirtymän tavoitteita. Lisäksi valmistajille voi aiheutua erittäin merkittäviä kustannuksia tuotteiden ja pakkausmateriaalien uudistamisesta lyhyellä varautumisajalla ja joissakin tapauksissa valmistusprosessien ja materiaalien muuttaminen tällä aikataululla voi olla käytännössä mahdotonta.

Mietinnön vaikutustenarvioinnissa (kpl 4.2.2.1) tuodaan esille, että erilaisia ympäristö- ja kestävyysmerkintöjä arvioidaan olevan Suomessa laajasti käytössä kaikilla toimialoilla. Yhdellä yrityksellä voi olla käytössä satoja tai jopa tuhansia erilaisia pakkauksia, erityisesti elintarvike- ja kaupan aloilla. Sääntely edellyttäisi lisäksi kaiken kuluttajille näkyvän materiaalin, kuten mm. mainosten, verkkosivujen ja myyntimateriaalin kattavaa uudistamista. Samaan aikaan kestävyysmerkinnän määritelmä on edelleen osittain epäselvä ja tulkinnanvarainen, eikä ole täsmällistä varmuutta siitä, mitä kaikkia merkintöjä kielto lopulta koskee. Pelkästään kaupan alalla tiukan aikataulun aiheuttamien muutosten kustannusvaikutusten arvioidaan olevan vähintään useita satoja miljoonia euroja.

Suomen Yrittäjät katsoo, että direktiivin soveltamiselle on äärimmäisen tärkeää saada 24 kuukauden siirtymäaika. Tällainen siirtymäaika palvelisi sekä elinkeinonharjoittajien kohtuullisia toimintaedellytyksiä että vihreän siirtymän tavoitteiden toteutumista. Siirtymäajan aikana valmistajat voisivat hakea tuotteidensa merkinnöille vaadittavat sertifioinnit sekä muuttaa tuotanto- ja pakkausprosessinsa vastaamaan direktiivin edellytyksiä. Vähintäänkin siirtymäajan tulisi koskea jo varastossa olevia tuotteita siten, että niiden loppuunmyynti olisi sallittua vielä 27.9.2026 jälkeen. Näin vältettäisiin potentiaalisesti satojen miljoonien eurojen arvosta käyttökelpoisten tuotteiden joutuminen hävitettäväksi.

Suomen tulisi ensisijaisesti vaikuttaa voimakkaasti siihen, että komissio myöntää direktiiville siirtymäajan. Tämä on tärkeää myös sen vuoksi, että jäsenvaltiot eivät ryhtyisi laatimaan omia kansallisia siirtymäjärjestelyjään, mikä voisi vaarantaa sisämarkkinoiden yhtenäisyyden ja asettaa yritykset eriarvoiseen asemaan niiden sijoittautumisvaltion perusteella. Toissijaisesti Suomen tulee valmistella kansallinen siirtymäratkaisu suomalaisten elinkeinonharjoittajien toimintaedellytysten turvaamiseksi ja sääntelystä aiheutuvien kustannusten ja menetysten minimoimiseksi.

3. Tavaroiden korjaamisdirektiivin täytäntöönpano

-

3.1 Muutokset kuluttajansuojalakiin

Tavaroiden korjaamisdirektiivin täytäntöönpanon johdosta kuluttajansuojalain tavarankauppaa koskevaan 5 lukuun ehdotetaan muutoksia. Luvun 18 §:ään, joka koskee virheen oikaisua, lisättäisiin säännös, jonka mukaan myyjällä olisi nimenomainen velvollisuus ilmoittaa kuluttajalle tämän oikeudesta valita tavarankorjauksen ja virheettömän tavarantoimituksen välillä ennen virheen oikaisemista. Kuluttajalla säilyisi näin ollen edelleen oikeus valita korjauksen ja uuden tavarantoimituksen välillä. Säännös kuitenkin lisää elinkeinonharjoittajien tiedonantovelvoitteita ja voi käytännössä johtaa siihen, että kuluttajat valitsevat useammin uuden tavarantoimituksen sijasta. Kunnostetun tavarantoimituksen

toimittaminen edellyttäisi jatkossakin kuluttajan nimenomaista pyyntöä. Suomen Yrittäjät pitää valitettavana, ettei vihreän siirtymän ja kiertotalouden edistämiseksi elinkeinonharjoittajille säädetä mahdollisuutta käyttää korjausta ensisijaisena virheen oikaisukeinona.

Suomen Yrittäjät pitää tärkeänä, että arvio siitä, onko jokin tavara kuluttajalle välttämätön arjessa ja voiko elinkeinonharjoittaja periä maksun korjauksen ajaksi annetun korvaavan tavaran käytöstä (KSL 5:81 a), tehdään yleisellä tasolla eikä yksittäisen kuluttajan olosuhteita painottaen.

Kuluttajansuojalain 6 luvun kotimyyntiä ja etämyyntiä koskeviin säännöksiin ehdotetaan niin ikään muutoksia, jotka lisäävät elinkeinonharjoittajien tiedonantovelvollisuuksia. Tässä yhteydessä Suomen Yrittäjät viittaa aiemmin esittämiinsä huomioihin elinkeinonharjoittajille aiheutuvan hallinnollisen taakan kasvusta.

Kuluttajansuojalain 8 luvun 23 §:n 2 momenttiin ehdotettu muutos koskee palveluksen hintaa. Suomen Yrittäjät pitää tärkeänä, että elinkeinonharjoittajalla säilyy oikeus veloittaa asiakkaalta vianmäärittämisestä ja kannattaa luopumista määräyksestä, joka perustui alan vallitsevaan käytäntöön.

Eurooppalaista korjaustietolomaketta koskevan 8 luvun 36 §:n osalta Suomen Yrittäjät pitää tärkeänä, että lomakkeen antaminen ja käyttäminen on elinkeinonharjoittajalle vapaaehtoista. Lomakkeen antaminen sitoo korjaajan 30 päivää voimassa olevaan tarjoukseen, mikä käytännössä rajoittaa sen käyttöä. Vaikka lomakkeen käyttäminen katsotaan lain mukaisen tiedonantovelvollisuuden täyttämiseksi, arvioimme lomakkeen käytön jäävän vähäiseksi sen pitkän sitovuuden vuoksi.

Kuluttajansuojalain 8 luvun 37 §:ssä säädettäisiin valmistajan korjausvelvollisuudesta tietyissä tilanteissa, joissa kyse ei ole virheen korjaamisesta lakisääteisen virhevastuun tai takuun nojalla. Pykälän soveltamisala olisi alkuvaiheessa rajattu direktiivin liitteessä II lueteltuihin, ekosuunnitteluasetuksen mukaisesti valmistettuihin tuotteisiin. Myöhemmin luetteloa on tarkoitus laajentaa. Korjausvelvollisuus kohdistuisi yksittäisiin tavaran osiin tai varaosiin, joten velvollisuuden olemassaolo riippuu muun muassa vian laadusta ja ilmenemisajankohdasta. Suomen Yrittäjät katsoo, että elinkeinonharjoittajalle voi olla käytännössä hyvin haasteellista arvioida, kuuluuko jokin vika korjausvelvollisuuden piiriin, erityisesti kun sääntely perustuu monimutkaisiin ja useisiin eri säädöksiin perustuviin viittauksiin.

Huomautamme myös, että vaikka ensisijainen korjausvelvollisuus on EU:n alueella sijaitsevalla valmistajalla, vastuu voi siirtyä valtuutetulle edustajalle, maahantuojalle tai jakelijalle silloin, kun valmistaja sijaitsee EU:n ulkopuolella. Tämä voi johtaa epäselvyyteen siitä, mitä ketjun toimijaa velvollisuus käytännössä koskee ja miten korjauspalvelut toteutetaan. Koska kyseisiä tuotteita ei käsityksemme mukaan valmisteta Suomessa ja korjauspalvelu saattaa sijaita toisessa jäsenvaltiossa, on epävarmaa, kuinka laajasti kuluttajat tulevat tosiasiasa käyttämään korjausoikeuttaan.

Kokonaisuutena korjausvelvollisuutta koskeva sääntely on sisällöltään monimutkaista ja tulkinnanvaraista, ja on todennäköistä, että myös tämän osalta soveltaminen jää pitkälti kansallisten valvontaviranomaisten tulkittavaksi.

3.2 Jätelain muutokset

Valmistajien velvollisuudesta tarjota tietyissä tilanteissa varaosia ja työkaluja säädettäisiin jätelain 9 b §:ssä. Suomen Yrittäjät pitää perusteltuna mietinnössä esitettyä ratkaisua, jonka mukaan varaosien saatavuutta koskevat säännökset sisällytetään voimassa olevaan jätelakiin ja siirtyvät myöhemmin kiertotalouslakiin sen voimaan tullessa.

Kiellettyjä sopimusehtoja ja käytäntöjä koskevan 9 c §:n osalta Suomen Yrittäjät pitää tärkeänä, että myös pienimuotoista korjaustoimintaa harjoittavien elinkeinonharjoittajien toimintaedellytykset turvataan. Tämä edellyttää, että heillä on tosiasiallinen pääsy korjauksissa tarvittaviin varaosiin, ohjelmistoihin ja työkaluihin.

3.3 Valvonta ja seuraamukset

Suomen Yrittäjät pitää tärkeänä, että valvontaviranomaisen otteen tulee valvontatehtävässään olla ensisijaisesti neuvova ja ohjaava.

4. Vaikutusten arviointi

-

4.1 Yleiset huomionne

-

4.2 Vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin täytäntöönpano

Mietinnössä kuvatus mukaisesti vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivin vaikutukset elinkeinoelämään ovat moninaiset ja aiheuttavat elinkeinonharjoittajille merkittäviä kustannuksia, kun ne joutuvat saattamaan toimintansa, materiaalsuorituksensa ja tuotteensa direktiivin vaatimusten mukaisiksi.

Suomen Yrittäjät on huolissaan siitä, että kustannusten nousu ja hallinnollisen taakan lisääntyminen kohdistuvat erityisen raskaasti pk-yrityksiin. Sääntelyssä edellytetty riippumattoman sertifiointin hankkiminen on käytännössä mahdollista vain suurille toimijoille. Pienille yrityksille auditointien, lisenssien, pakkausmuutosten ja muiden vaatimusten aiheuttamat kustannukset voivat muodostua kohtuuttomiksi. Pelkästään kaupan alan osalta direktiivin toimeenpanon arvioidaan maksavan satoja miljoonia euroja, ja pk-yrityksille aiheutuva suhteellinen rasitus voi olla erittäin suuri.

Korostamme myös mietinnössä todettua (kpl 4.2.2.1, s. 62), että pk-yritysten osalta on todellinen riski, etteivät ne rajallisten resurssiensa vuoksi kykene hankkimaan ympäristöystävällisille tai yhteiskunnallisesti kestäville tuotteilleen tai menetelmilleen kolmannen osapuolen sertifiointeja. Näin ollen ne eivät voisi lainkaan viestiä tuotteidensa tai yrityksensä ympäristö- tai yhteiskunnallisista ominaisuuksista. Pahimmassa tapauksessa pienet toimijat lopettavat tällaisten tuotteiden ja menetelmien kehittämisen, koska heiltä puuttuvat mahdollisuudet tuoda niitä esille markkinoinnissaan.

4.3 Tavaroiden korjaamisdirektiivin täytäntöönpano

Korjaamisdirektiivin täytäntöönpanon vaikutusarvioinnin osalta Suomen Yrittäjät viittaa aiemmin kappaleessa 3.1 lausumaansa.

5. Ehdotus korjaamista edistäväksi toimenpiteeksi. Tavaroiden korjaamisdirektiivin 13 artiklassa edellytetään, että jäsenvaltiot toteuttavat vähintään yhden toimenpiteen, jolla edistetään korjaamista. Jäsenvaltion on ilmoitettava siitä Euroopan komissiolle viimeistään 31.7.2029. Työryhmä ei ole tässä vaiheessa päätenyt esittämään mitään yksittäistä toimenpidettä artiklan täytäntöön panemiseksi. Voitte kuitenkin alla ehdottaa näkemyksenne korjaamista edistäväksi toimenpiteeksi.

-

6. Muut huomiot

-

Lempiäinen Sanna
Suomen Yrittäjät ry